

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évenként 3 ft. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. c. 6. s minden hirdetés után 30 kr bélyegző. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Hajnal Lajos püspök beszéde.

(Folytatás és vége.)

Visszajöven Erdély a fűnséges osztrákház birtokába, az unió ugyan létre nem jött, talán magasabb kormányzatok és magának Erdélynek messzebb terjedő szabadságaira való féltékenysége miatt, azonban élt mindig az összevalóságának érzete a keblekben, mely az 1741-ki országgyűlés 18-dik törvényezikéből is így szól ki: „Publicis etiam constitutionibus Regni inserendum resolvit benigne Sacra Regia Majestas, quod Transsylvaniae veluti ad regni Hungariae sacrum coronam pertinentem tam Eadem, quam Successores Sui qua Reges Hungariae possidebunt.”

De ha az idézettek tudomása szerént soha nem hiányzott a két hon összevalóságának időről időre tettben mutatkozó érzete a nemzet életében, hathatósabban nyilvánult ez II. József halála után a kéthonszerte fölmerült igyekezetben, Erdélynek Magyarországgal való szorosabb egyesülését eszközölni, s így az elhunyt fejedelem kormányása alatt megfoglyozott alkotmányos szabadságot jövőre inkább biztosítani. — Ezen igyekezetet hivatta meg Magyarország több vármegyei által Erdély törvényhatóságait az 1790-dik budai országgyűlésre, ugyanazon igyekezet vezérelte a meghívás következtében az erdélyi három nemzet törvényhatóságainak követjeit Budára, hol Erdély alkotmányos jogai és szabadságainak a magyar királyi koronázási körlevélbe beiktatását kérve, megismerték Erdélynek a magyar szent koronához tartozását, kijelentették a szorosabb egyesülés iránti készségüket.

Minek következtében a koronázási diploma tervének elkészítésére kirendelt vegyes bizottmány a terv 21-ik pontjában az erdélyi kérdést így módon foglalta be: „Transsylvaniae veluti ad coronam regni Hungariae pertinentem, verumque et inseparabile eius membrum cum eodem Hungariae regno effective unitum tam nos ipsi, quam etiam successores nostri, qua reges Hungariae possidebimus.” Mi a Fűlségtől el nem fogadtatván, a hosszas vita után újdon kiküldött bizottmány egy újszövégi diploma tervének 10-dik pontjában Erdélyről így említést tön: „Transsylvaniae autem veluti ad coronam regni pertinentem, verumque et inseparabile eius membrum, qua reges hungariae possidebimus, et iuxta leges eorum municipales, more antiquo et indissolubili regis Hungariae iure et nomine in sensu legum gubernabimus.” De e szövetség sem talált legfőbb jóváhagyásra, sőt maga a 2-dik József császár által egyesített magyar és erdélyi két udvari kancellária is királyi rendelet által egymástól ismét elválasztott; mi fölötti megilletődésüket a karok és rendek egy 1791-ki március 5-én kelt föliratban kifejezve mondják: „mutationes hae nos tanto magis perculerunt, quod recte in dieta illa, in qua aetrior Transylvaniae cum regno Hungariae conjunctio petebatur, factae sunt” egyzersimint a szorosabb egyesülés mellett lelkesen felszólalván így módon: „Transsylvaniae, veluti membrum regni hungariae inseparabile, a prima ducum adhuc institutione, regnique Hungariae fundamentis possidebatur, gubernabatur, et partem civitatis seu status hungarici efficiebat.” Az ohajtott és kért unio indokul fölémlyt: „quod publica, adeoque Majestatis Vestrae ac regni utilitas eam (unionem) svadeat, populi Transylvaniae incolentis ejusdem nobiscum originis, isdem fundamentalibus juriibus ac prerogativis gaudentis indoles ostendit, et praesertim tristia fata, quae post separationem utramque premebant provinciam, satis testantur.” Azonban a rendek e föliratára is tagadó válasz érkezvén, ezzel az unio iránti tárgyalás ez országgyűlésen bevégezve lön, újra felvételvén az 1792-ki budai országgyűlésen, melynek 11-ik törvényeziké következőképen rendelkezik: „Sua Majestas Sacratissima factae eaeus per Status et Ordines propositioni benigne annuente statuitur, ut meritis aetrioris regni hujus cum Transsylvania unionis in regnicolari publico-politica deputatione pertractetur, et affuturis regni comitiis referatur.”

Mig ezek Magyarországon történtek, az 1790-ki december 12-re Kolozsvárra egybehívott erdélyi országgyűlés sem mulasztotta el Erdély szorosabb egyesülése iránt tüzetesen tanácskozni, miért is már december 22-én a magyarországi koronázási hitformába Erdélynek névszerénti fölvetelét ohajtván, az 1791-ik febr. hóban az unio fölitéleinek kidolgozására egy deputációt küldött ki, melynek munkálata folytán az egyesült föltételei gyanánt kívánta: hogy a magyar király Erdélyt magyar királyi jogán Magyarországtól elválhatatlanul birja, Erdély joga, szokásai, törvényei megtartassanak, a külön országgyűlés, külön gubernium, díkaszerterumok s törvényezések megmaradván, a kancellária a magyarországgal egyesítették, az erdélyi nemcesek Magyarhonban, a magyarok Erdélyben nemesi szabadságunkkal élhessenek. Ez iránt föl is irt a fejedelemhez, de jöllehet egy tagadó királyi leirat után a fölirat ismételteték, csak azon királyi határozatot nyerte, hogy a fűnforgó ügy Magyarországgal rendezve előleges értekezést, s a két ország közötti tanácskozást kívánván, csak a kölcsönös megállapodás és királyi jóváhagyás után lesz törvénybe iktatandó.

Igy tehát a kormány, jöllehet a forró ohajtást nem teljesíté, mégis nem maga az egyesülés, hanem csak az e végre való eljárás iránt volt eltérő nézetben a nemzettel.

Fűggőben maradt ezután az unio ügye egész az 1841. 43-diki eedélyi országgyűlésig, melynek 1843-ki jan. 13-án tartott ülésében meghagyatott a rendszeres közigazgatási bizottmányok: „hogy a magyarországgal egye-

sülés tervét, minden egyéb tárgyak előtt dolgozza ki, miszerint a közelebb tartandó országgyűlésre a törvényhatóságoknak utasításokat adni módjok legyen” mi megtörténvén, az 1846-47-ki országgyűlés Fűlségéhez ez országnádora István főherceghez a partium ügyében intézett fölterjesztéseiben a Magyarországgal való egyesülés iránt oly határozottan nyilatkozott, hogy midőn az 1848 ki május 5-én kelt s az erdélyi országgyűlést Kolozsvárra összehívó királyi leirat 3-dik pontjában az országgyűlés tárgyaül Erdélynek Magyarországgal egyesülését kűtözte, ezt éppen az említett 1847-ki november 3-án kelt föliratnak, nem pedig a magyarországi 1848-ki 8-dik törvényeziké folytán tette. Erre következett az unio-törvénynek alkatasá; mely unio-törvény, miután csak azt hivta életbe, mit a legrégibb és legkedvesb történeti emlékezetnek, mit a két hon helyesen értett érdekközösségének alapján a fejedelem s a nemzet, a megszakadt nemzettest mindkét része évszázadokon át anyai alapossággal megvitattott, anynyiszor szükségesnek állított; sem elhamarkodott, sem rögtönzött, sem bárkire a ráerőszakolt nem lehet.

3) Azon ellenvetés, vagy helyesebben ráfogás sem gyengitheti, az unio-törvény érvényességét, melyet némelyek a kolozsvári törvénynek állítólag nem kellőn történt kihirdetéséből meritenek; mert tagadhatlan, hogy a megszentített törvény az országgyűlésen kihirdetett; honpelyesen tudomásra jutott tehát az ott ülésel bíró királyi főkörmányszék, s királyi tábla tagjainak, a főispánoknak, a királyi hivatalosoknak, a megyék, székek, vidékek, szabad királyi városok, taxális helyek követeinek; ezek küldöikkel tudatták; a minszterium a főkörmányszéknek megküldötte, s ez a kihirdetés iránt kellőn rendelkezett. Hogyha tehát igaz is volna, mit azonban el nem ismarnk, hogy a kihirdetés nem mindenütt a kellő módon történt, elegendőképen pótolta ezen hiányt a köztudomás, melyre az unio-törvény inkább jutott, mint bár mely más minden formáknak kellő megtartásával valaha kihirdetett törvény; pótolta ezt ezen törvénynek fogantatvátele az által, hogy az 1848-ki július 2-kára meghívott pesti országgyűlésre ezen törvény alapján honszerte megválasztattak a követek, pedig nem csak magyar és székei hanem román és szász választóktól is, ezen törvény alapján megjelentek az országgyűlésen a követek, pedig nem csak magyarok és székeiek, hanem szászok és románok is. Megemlítem még, hogy az erdélyi királyi főkörmányszék e törvény alapján vette rendeleteit a magyar miniszteriumtól, s így mind törvényhozási mind közigazgatási tekintetben az unio-törvénye fogantatva, az egyesülés eszközölve levén, a kellő kihirdetés állítólagos hiányaitól kölcsönzött ellenvetés magától elenyészik.

4) Végre még azon ellenvetést kívántam röviden fölémlyteni, melynélfogva a pozsoni 7-dik t. czikkelynek az erdélyi királyi hivatalosokra és képviselőkre nézve tett rendelkezése ugyanazon t. czikk 6-dik szakasza szerint csak „a közelebbi (azaz 1848-ki jul. 2-ra összehívott) magyar országgyűlésre terjedőnek” mondatván, az most már alkalmazhatónak nem ismertetik el. — Állna ez, hogy ha azon országgyűlés teljesíthette volna, ugyanazon törvényeziké és szakaszban kimondott azon feladatát, hogy „azontul az erdélyi érdekek képviseltetését az egyesült törvényhozás rendezend el.” De miután azon hongyülés a köbejeit gyászos események által félbeszakasztván ezt nem tehette; — miután az 1848-ki pozsonyi országgyűlés ezen eseményeket és félbeszakasztást előre nem láthatván, ez esetre nem rendelkezhetett, mit ha előre látott vala, kétségkívül megtett volna; miután egy alkotmányos országgyűlést s éppen ezért követválasztási törvényt nem nélkülözhet: következik, hogy azon előbbi választási törvénynek annál inkább érvényben kell maradnia és most alkalmaztatnia, minél természetesebb, hogy mostani országgyűlésünk az előbbi váratlanul megszakasztott 1848-ki hongyülésnek, a kijelölt, de általa meg nem oldhatott teendőkre nézve, folytatása gyanánt tekintendő, más külön országgyűlés által a választási törvény iránt annál kevésbé történhetvén intézkedés, mivel a fölhozott törvényzavak szerint „az erdélyi érdekek képviseltetésének elrendezése az egyesült törvényhozás feladata”-ul tüzetett ki.

Eloszlátván eddig az unio-törvény érvényessége iránt fölmerülhető aggodalmakat, lássuk most, vajjon az erdélyi nem magyar nemzetekre való tekintet visszatartatja-e a kormányt, Erdélynek Magyarországhoz való fölitélen és haladéktalan visszacsatolásától?

Valóban nincs ok rá, mert ezen nemzeteknek csak érdekeiben fektetik az unio.

Áll ez különösen a szászokra nézve, kik közül számosan is az unio iránt kedvezően nyilatkoztak. — Olvasuk csak a brassói s kolozsvári lapokban megjelent vagy megemlített szász hangokat az unio mellett, — vegyük tekintetbe a nyilvános alkalmakkor ünnepléses tisztelgésekkor, testvérülési közeledésekkor tett vallomásokat, kifejezett ohajokat, s tapaszalni fogjuk, mily hibás véleményben legyenek azok, kik az összes szász nemzet kívánságába ítűzőnek állítják az uniónak haladéktalan visszaállítását. Azonban ha ki ez iránt még kétségkedni akarna, könnyen meggyőződhetik az ellenkezőről a károlyfejérvári értekezet történetéből. Ugyanis a hivatalos 8 szász értekezleti tag közül hárman voltak, kik a magyarokkal s székeikkel az unio haladéktalan visszaállítását mellett szavaztak, míg a többi is a feltételes uniótól idegennek nem mutatkozott. Nem hiányzottak ugyan, kik azon 8 értekezleti tagot később heves támadásokkal, sőt méltatlan gyanúsításokkal illetvén ál-

lított, hogy az ő merően egyéni véleményük a szász nemzet kebelében rokonszenvre nem talált, sőt hogy egész eljárásukra a szász nemzet közroszolásának terhe nehezedik. Azonban mennyire nem való ez: fényesen tanúsítja azon bizalom és megtisztelés, melyben azóta is azon derék férfiak részesültek, midőn t. i. a szász földnek a szászok grófja által eszközölt rendezésekor és a tisztviselőségeknek választás utáni beállításakor báró Konradshaimot a szebeni polgárság nevezetes része városi főbb hivatalra kijelöltetni nyilván kívánta, a beszercezi Stebriget a tősgyökeres szász Beszercezevidék főkirálybirájának, Biedersfeldet pedig a szász érdekek teljes fölfogásával bíró Medgyes városa főpolgármesterévé megválasztotta, mi kétségkívül nem történt volna, ha a szászok e férfiak nyilatkozatát s az abban kívánt uniót egyáltalában kárhoztatnák.

S valóban nem is oknélkül történik, ha szász atyánkfiai a magyarhoni uniót kívánatosnak találják.

A szászok nemzetiségükre németek, vallásukra nézve ágostai hitvallású protestánsok, társadalmi állásukra nézve pedig a középrendben találják fő erejüket.

Már pedig ezen tekintetek egyikeben sem találunk ők Erdélyben olyanoknak nagyobb tömegére, kik velük érdekközösségben lennének és kiknek érdekek-szűlőte segédlemére, istápolására azon hármas tekintetnél fogva fölmerülő igényeik kivívásában bizton számíthatassanak. A szászokon kívül t. i. alig találhatik egy maroknyi itt-ott elszórt nemetség Erdély földén, ágostai hitvallású protestánsok pedig kivülük oly kevesen vannak, hogy magát ezen vallásfelekezetet kizárólag szászoknak nevezi az erdélyi ember; beszél ő a katolikus vagy pápista, református vagy kálvinista papról s templomról, de lutheránus vagy ágostai vallásukat emlegetni nem hallhatunk Erdélyben; ott csak szász papot s templomot ismernek.

Mi végre társadalmi állásukat illeti: míg a magyaroknál és székeieknel az aristocratiai elem a túlnyomó, a polgári rend nevezetesebb része pedig inkább más nemzetekből elmagyarosodott vagy bevándorolt egyénekből támadott és veszi meg most is erősségét, míg a románoknak aránytalanul nagyobb száma a föld népéhez tartozik: a szászoknak szinét és erejét szorgalmas, ügyes, művelt, körültekintő okosságu polgári osztálya képezi.

Igy tehát a szászoknak, ha érdekegység indította segédemesekre vagyon szükségük, Magyarhon felé kell fordulniok, Magyarhonnal egyesülniök.

Mint 198,000-re menő németek itt találják nemcsak az országszerte elszórt, hanem a bánságban, az osztrák határon és a városokban tömegesen föllepő, sőt a Szésségben eredetűkre, vallásukra és municipális szerkezetükre nézve is hozzájuk hasonló németeket; kiknek tizenegyszer vagy tizenkészer százezerevel egyesülve, ha német nemzetiségi érdekeiket előmozdítani akarják, ezt eredményesebben tehetik, mint Erdélyben önmagukra hagyva. Mint ágostai hitvallású protestánsok esatlakozandnak a 198,000-re menő szászok magyarhoni körülbelül 78,000-re menő hitrokonokkal, kikben, hogy vallásfelekezeti igényeik erős, ügyes és szerencses előharcosaira találnak, a magyarhoni protestántismus legujabb története bizonyítja; s kik Erdélyben, mint a polgári rend kitűnő képviselői majdnem elszigetelve állanak, Magyarországra beolvadva egyesülendnek a magyar városokban virágzó középrend szászokhoz menő iparosaival, velük együtt polgári és iparosztályi érdekeik előmozdításában hathatósabban közreműködhetnek.

Ne is rettegjenek szász atyánkfiai attól, hogy Magyarországra beolvadván, itt egy érdekeiket vesélyeztető majoritással állandanak szemközt. Mert ily majoritás hiányával ők Erdélyben sinessenek. — Mindenki tudja, hogy a szászok rovására mindinkább terjedő románok középette, amazok Erdélyben napról-napra tért vesztenek, az ő számuk mindinkább gyérül, míg a románok hatalmasan szaporodnak. Azelőtt szászok által birt belső és külső telkeket most már románok birnak, s vannak helységek, hol az azelőtt számos szász lakosság már annyira megfogott, hogy templomaikban a pap majdnem csak a kántorok egymagának prédikál, a kántor pedig egymagának a papnak énekel. E körülményre tréfás és drasztikus alakban emlékeztető adomaként forog a nép száján, hogy Erdélynek egy nagynevű tudósa kiszámította volna azon időt, melyben az utolsó erdélyi szász fogna meghalni. A tért, melyet a szászok vesztekkel el, elfoglalták a románok. S ha ezt az eddig is kitűnő műveltséggel bíró szászok az általában a műveltségnek nagyon alantí fokán állott románok átellenében megakadályoztatni nem tudták, mennyivel kevésbé fogják azt tehetni, ha az újabb időben már is nevezetesen előhaladott románok műveltségök fokozatos emelkedésével azon szellemi és erkölcsi erőben mindinkább gyarapodnak, mely hatalmad és gyakorlatot mások ellenében! S valóban érdekes föladat volna annak megfűtése, vajjon szász atyánkfiaiak a Magyarországgal s itt lakó németekkel való egyesülést az unio által nem nyújtandó módot ezen szimboli elszegnyedés ellen magukat inkább megvédeni, mint azt jelen elszigetelt erdélyhoni állapotjokban tehetik.

De talán a román nemzetre nézve lesz kevésbé kívánatos Erdélynek Magyarországgal szorosabb egyesítése?

Ha némely román népezekeknek újságokban és szóval tett alkalmozrtai nyilatkozataira, hogy ha a károlyfejérvári értekezet román tagjai kijelentésére hallgatunk, majdnem meggyőződünk e nézetben. De az ellenkező irányban sem hiányznak a román elem részéről történt nyilatkozata-

tok. — Mint a százasoknál kevés, úgy a románok részéről is regisztrálhatjuk a többi hírlapokban, ünnepélyes alkalmakkor s testvérülési találkozókat emelkedett szózatokat az unió mellett; sőt köztudomású dolog, miként a károlyfejevári értekezlet nyolcz román tagjai sem állottak együtt egy tömör phalanxként az unió megállítására, az egymástól elszakadott két országrész között, mert az értekezletre meghíva volt károlyfejevári román eszerek, kiknek megjelenése megállítására komoly lépések éppen nem tükön tettek, s ki rögtön közbejött gyengélkedés miatt, nem is jelent meg az értekezleten, már azelőtt a szebeni román gyűlésen határozottan a haladéktalan unió mellett nyilatkozott volt. S legszorosabb kapcsolatban levő vallási igényei, jogai s érdekei, valamint nyelve is legkevésbé sincsenek az unió által veszélyeztetve, sőt a jövő ezer bizonytalanságok átlénében inkább biztosítva.

Avagy lehetne-e méltatlankodás nélkül állítani, hogy azon nemzet, bármily más nemzet jogait eltiporni, vagy azt ezeknek jogos gyakorlatában megakasztani kivált volna, melynek kiváltságos osztálya nyolczszázados kiváltságairól senkitől sem kényszerítve, hanem önként, egyedül a humanitás és keresztényszeretet vezérelte mivelődés szellemének hódolva, lemondott, hogy azokban részesítse a honnak az alkotmány sánczain kívül álló minden lakót.

Lehetne-e hinni, hogy azon nemzet képes volna érdekeiben károsítani bármily nemzetet, melynek birtokos osztálya a nemesség kizáró dynasticus állásáról leszállva, kizáró birtoklasi jogáról önként, emberbaráti nemes lelkességgel lemondott, hogy birtokképesekké tegye mindazokat, kik e képességgel addig nem bírtak, földesuri jogait előbbi urbéreseivel megosztva s az urbéri tartozások megszüntetése által szenvedett kárait egy aránytalanul csekély megváltási összegben önmaga pótolni segítse a megfogott s mindamellett a köztelherviselés által kimondott elvénél fogva, megadóztatott jövedelmiből.

Lehet-e tartani attól, hogy egy oly nemzet sértsen meg nyelve használatában, nemzeti önértékében bármily más nemzetet, mely tulajdon nyelvét és nemzetiségét annyira szereti s becsben tartja, s mely éppen azért más nemzetekben is méltánylani tudja, ha azon nyelvet, melyet bárki más anyja ajkairól tanult, mely keltette, táplálta, gyarapította szellemi s kedélyi életét, melyben imádja Istenét, melyen örömeit közli, bajait panaszolja, melyen költői hirtetik az ősök nagy tetteit, a nemzet dicsőségét tiszteletben tartja, s mindenkitől tiszteletben megtartatni, jogában megőriztetni kívánja, követeli.

Félreismerném nemzetem ildomosságát, igazságszeretetét és nagylelkűségét, ha mást hibéznek, sőt már csak az által is vétenék nemzetem ellen, ha nem merném állítani, hogy azokat, kik nemzeteket eltiporni, nyelvéktől megfosztani, jogos igényeikben sérteni, érdekeikben károsítani szeretnek, nem köztünk kell keresni.

Ne féljenek tehát román atyáinkfi nemzeti igényeik, érdekeik, nyelvök tekintetében a Magyarországgal egyesülést; nemzetünk tetteiben nyilvánult jelleme biztosítja őket azoknak sértetlen maradásáról, pedig annál inkább, mert ők Magyarországra olvadva hasonlóképp csatlakoznak, nyerne számában és ezáltal jelentőségben is;

mint románok egyesülvén a magyarhoni 1,100,000 román testvérekkel, és így 2,400,000 lélekből álló tömör testté növekedvén.

mint egyesült görögök az erdélyi 650,000 szövetszövén a magyarhoni 692,000 hitfelekkel, mint meg egyesült görögök pedig hozzájárulván az erdélyi 650,000 a magyarhoni 1,700,000 nem egyesült görögöz, — az érintett tekintetekben fölmerülő érdekeik kivívásában eredményesebben működhetnek.

De talán ovatosságra int valaki az unió visszaállítására nézve, nehogy a már is mutatkozó ingerültség veszedelmesebbé váljék. Hogy a különböző és sokaknál sok tekintetben hiányos felfogásoknál fogva ezen kérdés iránt ingerültség vagyon Erdélyben, az tagadhatatlan, sőt miután az igazgatóság fontos ügyekben az érdekeltséggel karöltve jár, könnyen megmagyarázható is; de aggasztó nem volna, ha hű kecségetésekkel nem táplálnák s egyesektől szándékosan nem növeltetnék, — fájdalom, talán éppen azon kormány rovására, melynek sem érdekében, sem (én meg vagyok arról győződve) szándékában nincsen ingerültséget, hanem igen is minden nemzeteknek megnyugtatót eszközölni.

Ha midőn ezen országgyűlés összehívott, Erdély is meghívott volna, s ha a társnemzeteknek tiszteletre méltó vezetői biztosítottak volna arról, hogy méltányos követeléseik kielégítésére a kormány minden befolyását felkaszálja, — ha értesőkre adatott volna, hogy ugyanazon törvények értelmében és rendelkezésre hivatnak meg az Erdélynek minden nemzetbeli lakóitól választandó s éppen azért minden nemzetet és ezeket minden érdekeit képviselő követek a magyar hongyűlésre, mely törvények szabadították föl Erdély urbéreseit a szolgáltatástól, eltörölték a jobbágyok terheit, s egyenjogú honpolgárokká tették őket bármily nemzet tagjaival, — ha értesőkre adatott volna, hogy a mennyire meg egy vagy más nemzetiségnek sérelmei, kívánságai, követeléseik volnának, amazok orvoslása, emezek kielégítésének eszközölése alkalom fog nyílani ezen országgyűlésen, akár az 1848-ki törvények értelmében kiiktatott s reaktiválható, akár más ennek helyét pótlándó bizottmány útján: mondóm ha mindez, valamint könnyen megtörténhetett, valóban megtörtént volna, akkor, én úgy hiszem, a kedélyek megnyugodtak volna, s baj nélkül ment volna véghez a törvénykívánata egyesülés.

De miután egy külön országgyűlésre kilátás nyilatott, egy részről ingerültség keltetett a törvényre hivatkozónál, másrészt ingerültséget szülő s növelő ábrándos reményekre ter nyilatott a többiekkel, s így lön, hogy már most minden új tett ez irányban új ingerültséget gerjeszt, az ingerültség maga magát föllokozva, míg végre talán éppen akkor fog legfőbb fokára hágni, midőn a megszületésére szánt intézkedés — értem az erdélyi külön országgyűlést — létesülend. Mert ha az eddig megjelent különböző programok után szabad itélni: a románok kívánságai s reményei talán túlságosan fognak előtérbe lépni, — ők számszerű túlmagyarázatát vetvén a latba, az avval egy

arányban levő, de jelen képzettségüknek meg nem felelő állást ügykezendő elfoglalni, melyet megtartani képesek úgy sem lennének; míg velük szemközt a törvényes bázisra állt és talán, de csak talán megjelenendő magyar s székelem, ha az előzmények nem esznek, talán kinyilatkoztatandja, hogy a külön országgyűlés az ő illetékes helye nem levén, ott országgyűlési tárgyalásba nem bocsátható.

Vannak végre sokan, kik félve gondolnak Erdélynek Magyarországhoz visszacsatlására, mert tartanak attól, hogy Magyarország a vele szorosabban egyesült Erdélyt egy dinasztia- és birodalomellenes politika ösvényére fogja magával ragadni. Én nem tartok ettől, mert hiszem, hogy nemzetem a jelen körülményeket és a jövő eshetőségeket kellően megfontolva, hagyományos, ildomos politikájától el nem áll, s éppen azért egy oly ösvényre, melyen ő nem jár, Erdélyt sem fogja magával ragadni.

Magyarország egyetlen ildomos politikáját pedig abban látom, hogy ő 1-ször belső háztartását ügyekszik elrendezni, alkotmányos formák közt a nemzeti hagyományos önállós és függetlenség alapján — s 2-or állandó szövetségeket ott keres, hol valódi szövetségi eszei vannak.

En ismerem nemzetem dicső múltját, a tanácsban bölcsességét, s harsz vitézségét, de tudom azt is, hogy egy 15 millió, vegyes nemzetiségű lakókat számláló ország más hatalmas és négyszer-ötször annyi népességgel szomszédországok között azon önállósra nem vergődhetik, melyen minden európai eshetőségek középpontjára önérdékeit megvéddesse, s melyet ha 30—40 milliónyi lakossággal bírna, elfoglalni s megtartani képes volna. Tekintetbe vévén tehát Magyarhoni népeinek számát, és mind a területén, mind pedig a tözsomszédságban lakó nemzetiségek nyelv- és vallásbeli vegyültségét, ezeknek szimpátiáit és antipátiáit, múltját és jelenét, fölleslegesnek nem tartandó, ha nemzetem oly szövetségekről gondoskodik, kik helyi és történelmi viszonyaikkal fogva érdekeikkel mireánk levén utálva, közös veszedelmekben velünk, mellettünk helytállani mindenkor képesek és hajlandók legyenek, de kényszerülve is helytállandnak különösen akkor, midőn az Európa békéje fölött Damokles kardjaként függő keleti kérdés előtérbe lépven, megindítandja nem csak az éjszaka szláv népet délen ösztönözve, hanem kismért zsákmányuk felé, hanem mozgásba hozandja a közvetlen szomszédságunkban levő s honunk területén nyelv- s fajrokonokat számláló nemzetiségeket is; midőn a pánszláv regnum millinarium látnokainak álmai terjedésbe menni igérkezendnek.

Oly szövetségeket pedig talált eddig s talán jövőre is nemzetünk azon népekben, kik velünk egy birodalmi kapcsolatban élnek, kiknek érdekei ezen utakon találkoznak minérdekeinkkel, kikkel háromszáz év óta együtt lakván, megosztottuk velük jó és rossz napjainkat, meg szenvedéseinket és harczainkat, meg a győzelmek babérait, meg a béke és dicsőség napjait.

Azon birodalomnak népeit értem, melynek magvát, sulypontját, és főerejét nemzetünk képezi, — mely minket nem nélkülözhet, de melyet mi sem nélkülözhetünk, — melyben mi függetlenségünk, önállásunkat legbiztosabban megtarthatjuk, melyben mi nagyok levén, vele és általa nagyhatalmi jelentőséggel bírnak, melyet tehát nem gyengíteni, hanem erősíteni, nem elejteni, hanem szírdán fentartani önmagunk iránti köteleességtünk.

En nem félek attól, hogy ő maga egy birodalom s ausztrialelles politika ösvényére tévedjen, hogy tehát a vele újra egyesülendő Erdélyt is ily ösvényre ragadhassa magával.

Miért is az Uniót e tekintetben sem tartván veszélyesnek, hanem minden tekintetben tróura, kormányra, honra, s nemzetiségekre nézve hasznosnak, sőt szükségesnek: oda visszatérvén honnan kiindultam, a magas kormánytól eszközölni kívánom, hogy a Magyarhonnal újra tiszten egyesítendő Erdély valamint a többi szent korona-részek is ezen országgyűlésre haladéktalanul meghívassék.

Mely kívánatomat miután hazánk mely tisztelettel említett nagy fiától, a tisztelt alsó ház előbe terjesztett, ettől módosítva elfogadott és velünk közölt felírásban kellően kifejezve látom, — miután továbbá ugyan abban mindazon többi kívánatokat és követeléseket is befoglalva találom, melyeket hazánk jelen állapota tekintetéből legfelsőbb helyre felterjesztetni ohajtok, — miután a mennyire sajnálom, hogy azon feliratnak eredeti szövege meg nem maradt, annyira ovakodom a jelen válságos idők és ezen felírásnak minél előbbi felküldetése tekintetéből akár az eredeti szöveg visszaállítása, akár pedig a módosítottak megváltoztatása végett indítványt akár tenni, akár tétetni, tárgyalást akár kihívni, akár kihívni, — miután végre a mennyire még a felírás szövegére nézve észrevételeim volnának is, azoknak megtételére a válságfelirát vitát alkalmasságuk nem látván, föltartom magamnak a jogot maga idején azokat előhozni; az előttünk fekvő föltartat jelen szövegében legfelsőbb helyre felterjesztetni kívánom.

M. Vátsárhely, június 18-án 1861.

(D) A harc, mely az osztrák kormányon álló diplomaták és a magyar királyság között foly, az európai helyzet természeténél fogva nem belső harcz, hanem egy egész európai rendszer harca a másik ellen; régi tan harca az új ellen; s a magyar alkotmány szabadelvűségét semmi inkább nem jellemezheti mint az, hogy nemzetünk évezredes historiai jogára támaszkodik, hűn ragaszkodik törvényehez, és így conservatív, s mégis az ő conservatív igényei megfelelnek a világ haladási követeléseinek; míg szemben velünk Ausztria kormányja világspotokból ó-conservatív elv mellett küzd, s nemzetünk irányában éppen nem conservatív, midőn felforgatni akarja azon törvényeket, melyeket az uralkodóház egy hosszú névsora souveraini esküjével szentesített.

Sajátságos anomalia, a melyből csak azáltal bontakozhat ki, ha a magyar királyság ismét az önkényes kormányzás alá löketik, vagy pedig a dynastia határozottan az alkotmányosság terére lépik, s kibékül annak minden lehető európai következményeivel.

A jelenlegi európai helyzet szerint Ausztria eszélyesen csak az utóbbit teheti; mert hogy erőszakkal még egyszer elnyomhassa Magyarországot, azt most már lehetetlen, s ha azt tenné, csak egy nagyszerű válságot kezdene el, a mely nem a Lajthán innen járná le véres útját.

1861 és 1849 között minden nap egy esztendő számított, oly távol esik egyik korszak a másiktól, az európai politika mérőjében.

Akkor berontott az orosz, hogy a győzhetlen magyar forradalmat leverje; berontását akkor sokan előre láttuk, s e sorok írója hírlapi téren nyíltan is kimondotta, hogy az orosz bejövend és megtör minket, s csak azután válik nemzetünk ügye európai kérdéssé.

Ezen combinatio tökéletesen teljesült. És most épp oly combinatioval mondhatjuk az ellenkezőt. Történhetik bármilyen válság Ausztriában, az orosz nem fog egyebet tenni mint nagy fegyveres erejével fedezni Lengyelországot, s a válság átharapozásától védeni keletet.

A ki a mostani diplomatiiai viszonyokat ismeri, ezt jól beláthatja, mert egyedül az angol közvélemény adhatna most más irányt a dolgoknak, ott pedig nemcsak Cobden és Bright, de maga Russel lord is többször tett már a népek jogai mellett oly nyilatkozatokat, melyek nagy változásra mutatnak a század szellemében, s melyek annál fontosabbak, mert mögöttük a világ leggyakorlatibb nemzetének erős közvéleménye áll.

A mi alkotmányos küzdésünk hatását törek-szenek az osztrák államférfiak a köztünk lakó nemzetiségek túlkövetelésre izgatásával lankasztani. Oziel-juk az igaz nem igen sikerül; a tótok, a ráczok, a horvátok, s a románoknak is egy része, jutott már oly politikai érettségre, hogy belássa mi kép saját biztonságát csak is a törvényben s nem az önkényben lelheti; törvény pedig egyedül azon szent királyság törvénye, melynek földjét ők is lakják.

Amde ha sikerülne is egyes néptöredékeket sajátjokká vált alkotmányuk ellen felülteni; azokkal a magyar kérdés európaillag elismert igazságát meg-törni nem lehet.

Lehetnek néplázadások, éghetnek a már is kipusztult lakok, durva gyilkolások vértanui lehet-nek aggok és csecsemők, eljöhhetnek újból a verbi-róságok, elhiúlhatnak ezren, száz ezren; de milliók maradnak életben, kiknek vállain a magyar kérdés diadalmaskodni fog; mert e kérdés maga a tiszta igazság. Ez nem alkot újat, ez védi a régit a mi az ő sérthetetlen tulajdona, de oly régít véd, a mely-rek minden új eszméje a szabadságnak, minden joga az emberiségnek részint oda van illesztve, részint oda illeszthető. E szerint ha keblünkben a népfajok közt sikerülne is a viszályt felkölteni, az csak a véráldozatokat fogja nevelni, de a magyar kérdés lényegének éppen nem lesz ártalmára.

Mi azért nem félünk künnről, nem belülről, nem félünk ha az egész föld megrendül, s a hegyek a tengernek fenekébe bedűlnek, mert velünk van az Isten, velünk az igazság.

Azonban a kinél az igazság, az soha se támad-jon, csak véde magát, mert a támadás áldozatot követel és koczkatat, míg a jól védett igazság utoljára is diadalomra jut. A támadás az erőszakot illeti, az igazság védelme pedig soha sem támadás.

Mig mi szírdán állunk jogaink mellett, tizszer százszor kisértethet meg az erőszak, de nem lesz képes az minket kormányozni.

Bölcsen belátta ezt az uralkodó fölség a solfe-rinói napok után, s vajha tanácsosai soha se kívántak volna ellentállani a meggyőződés azon sugallatainak, melyeknek akkor a főhatalom engedett.

Most mig jogaink vissza nem állittatnak, mellettünk az igazság, s ha elleneink megtámadnak, bizonyára miénk lesz a véggyőzelem. E meggyőző-dés csak szírdítani fogja békétüresünket, és a szenvedés napjai olyanok mint a fürgeteg az égen, mely után előbb-utóbb annál szebb lesz a derület.

E meggyőződés úgy látszik közössé vált nem-zetünkkel, s gyönyörködve nézheti az észlelő azon csöndes nyugodtságot, mely a magyar nemzetet annyi zaklatások dacára is előmlik. Mindenki meg-van győződve a nemzet jobb jövőjéről, habár min-denki látja a válságot, mely őt mint egyént magá-val sodorhatja.

A meggyőződés e hitében van talán az, hogy

de az ausztriai kabinet folytonos ellenmüködésének, hiszszük, hogy ügyünk nem sokára jobbra fog fejlődni, mert hisz minden kormányzásnál utóljára is lenni kell eszélynek, s lehetlen, hogy a mit az egész emberiség belát és igaznak vall, egy néhány agy egyenesen és meggyőződéssel tagadhassa.

Természetes, hogy a politika a helyzet tudománya lévén, események jöhetnek közbe, melyek újabb fordulatot idéznek elő a világhelyzetben. Egy Napoleon halála, a legitimisták történhető forradalma stb. változtathatnak az erőszak által az igazságon, de a jobb sorsa is az erőhatalomnak csak időszaki, egy újabb változat, s a történelem elég bizonyosságot nyújt arra, mi történt ott, hol a népek jogai eltiporattak?

Az alkotmány megadását húzni halasztani lehet ott, hol a nép addig alkotmánytalan volt; de oly nemzetet, mely maga constituálta magát, mely maga teremté királyait, melynek jogait hosszú századok s egymásra következő uralkodók esküi szentesíték, kinek a szabadság s nemzeti önállóság szívéhez forrott; ily nemzetet jogaiból kiforgatni nem lehet, ily nemzetet a jogtörő kormányzás örökös harcban áll, és soha sem lehet nyugalomuk, míg a jog viszárvá nem lesz.

Ha czélszerű-e Ausztriának magát ez örök harc kockájára tenni? erre feleljenek azon diplomaták, kik a magyar alkotmány eltiprására törekcsenek; mert a világ közvéleménye már felett.

Követválasztási mozgalmak Kolozsmegyében.

Annak idejében jelentettük volt olvasóinknak, hogy Kolozsmegye állandó bizottsága a törvényes országgyűlésre küldendő képviselők megválasztására szükséges előmunkálatok megtételére báró Inczédi Zsigmond elnöke alatt a középponti bizottságnak kinevezte. Minthogy pedig Kolozsmegye választó kerületekre felosztva nincs, a k. b. szükségesnek találta öt külön három tagból álló küldöttséget bízni meg a választók összeírására. Ezen öt küldöttség közül az első Kolozsvárt, a második Tekében, a harmadik Mocsón, a negyedik Nagy-Nyulason, az ötödik Bánffihunyadon folytatandja működését. A kolozsvári küldöttség összeírja a Kolozsvárt helyt lakó azon egyéneket, a kik a megyén választási joggal bírnak, továbbá a kolozsi, gyalui, bécsi és fejedői járásbeli jogosultakat; a tekei küldöttség: a tekei, mocsói, és palatiki járásbeli; a nagy-nyulaszi küldöttség: az örményesi és nyulaszi járásbeli; a b-hunyadi: a bikali, almási és b-hunyadi járásbeli. Küldöttségi tagok Kolozsvárt: Szabó József, Dörgő László és Sárkány Ferenc; Tekében: Eckhárd József, Szöcs Farkas és Vitéz Gergely; N-Nyulason: Kásonyi Ignác, Décsi Sándor és Hosszú János; Mocsón: b. Kemény János, Hosszú Theophil, Moga Jakab; Bánffihunyadon: Gyarmathy Zsigmond, Pap Leontin, Gracza György. Ezen küldöttségek ülésüket kezdik f. hó 24-kén és a kezdő nap beszámításával 14 napon át félbeszakadás nélkül folytatják.

Felhívás a kolozsmegyei követválasztási joggal bíró egyénekhez! A pesti országgyűlésre küldendő képviselőknek a pozsoni 1848. V. t. cz. 13. §-sa értelmében megválasztására szükséges összeírás elkészítése végett a központi bizottság által Sárkány Ferenc és Dörgő László urak tagsága mellett küldöttségi tagul nevezte ki, ezennel közhírré teszem, hogy a kolozsvári küldöttséghez tartozó választói jogosultak u. m. a Kolozsvárt helyt (mint megyei) továbbá a kolozsi, gyalui, bécsi, és fejedői járásbeli, magukat Kolozsvárt a megye házában folyó hó 24-től számított 14 nap lefolyta alatt reggeli 9 órától déli 12 óráig beírattatás végett annál inkább jelenteni sziveskedjenek, mivel a kitűzött határidő eltelté után senki se fog az összeírásba felvételhetni; egyszersmind figyelmeztetnek, hogy a jogosultságok kimutatására netalan szükségelt adatokat magukkal hozni ne feledjék. — Kolozsvár, jun. 23. 1861. Szabó József m. k.

tbeli aljegyző, mint a választók összeírására megbízott küldöttségi tag.

Az országos pénzalapok. (Folytatása és vége.)

III. Himlőoltási alap eredetét vette egy 1815-ik évi kormányzati rendeletnél fogva, a himlőoltás előmozdítása végett minden új házaspár által egyszer mindenkorra fizetett rendelt előbb 10 váltó-utóbb 20 p. korból. Ezen alapot a tartományi főpénztár kezelte; s a mi rendszerezett kiadásainak fedezése után fennmaradt tökéltetvén, volt 1849-ben magánosoknak 6%-ra kiadott tőkéje 68300 ft, készpénze 3222 ft 56 kr. p. p. Mintán az idézett év előtti kezelés alatt a kitűzött czélra szükségelt kiadások rendes fedezése mellett, a tőke folytonos gyarapodásban volt: érdekében és jogában áll az alkotmányos országnak számunkra, hogy mennyire növekedett a 12 évi atyáskodási rendszer alatt.

IV. Vágó marhák eladásából gyűlt alap. Egy 1813-ik évi rendeletnél fogva, a himlőoltásnál az erdélyi nemesség és testületek, hogy a rendkívüli hadi szükséglet fedezésére bizonyos mennyiségű élelmiszerek és remonda lovon kívül 3000 darab vágómarhát is adjanak (az adózó nép terhelése nélkül) a kitűzött időig begyűlt ajánlatokra mind nem volt szükség; a megmaradt felesleg tehát, a tartományi pénztárban jövedelmezőleg kezelte, 1849-ben volt ez alapján 6%-ra kiadott tőkében 13599 ft 59³/₄ kr, készpénzben 1828 ft 13¹/₂ kr, összesen 15428 ft 13 kr. p. p., melynek 11 év alatt, egyszerű kamatszámítás-al is 24,684 ft p. p. kellett növekednie.

V. Téboldya állítására gyűlt alap. A kir. főkönyviszék 1830-ban adakozásra hívta fel az erdélyi törvényhatóságokat örültek háza építése végett Kolozsvárt. Nagy eredménye nem lett ugyan a felszólításnak, azonban volt mégis ez alapján 1849-ben 15230 pft magánosoknak 6%-ra kiadva és 156 ft a bécsi pénztárba 4%-ra letétele-ményezett, és így összesen 15886 ft tőkéje.

VI. Az útvar alap keletkezett a borsai, tömösi és verestoronyi útszorosokon jövő-menők által fizetett díjakból. Kezelve a tartományi pénztár, volt 1849-ben magánosoknak 6%-ra kiadott tőkéje 41398 ft, készpénze 295 ft 50 kr.

VII. Ide számítjuk még az udvari kancellária, magyar testőresapat Bécsben s a t. vármegyének Kolozsvárt, Tekében, Bátoron, Dextrádán, Mocsón, Marolákán, B-Hunyadon és N-Méregyön levő tőkeit és épületeit, melyek 1849 óta rendeltetők elleni czélra használtatván, használati bérökklő a törvényes tulajdonosoknak elvitatlanul követelési joga van.

Tekintetes megyei bizottságnak! Mint alázatos jelentésünk kezdetén előrebocsátottuk, az ott érintett okoknál fogva, nem véltük feladatunkhoz tartozónak a különböző hitfelekezetek s ma is fennálló erkölcsi testületek alapítóikra kiterjeszkedni. Annál nem lesz felesleges ide jegyezni, miként az 1841/3-ki rendszeres bizottság hiteles kimutatása szerint, az erdélyi alapítványok összege, már akkor is midőn gazdasági és múzeum-egyletünknek még alig volt valamije, midőn hitfelekezeti tanintézetünknek újabb időbeli dotatioja természetesen nem számíthatott oda, négy és öt millió pengőforint között állott. Ily tőkének ekkora ország-részben nem lehet elvitatni nemzetgazdasági fontosságát. Minő sáfárkodás folyt vele a 12 sulyos év alatt, arról csak egy roppant halmazzó Provincial-fonds-Capitalien-Zinsen és Schuldenbuchok, Kosztien-überschlagok, ausweisok, über-sichtek és Entwurfs kiaknázása után lehetend határozott tudomást szerezni. Kertülve minden kétes adatokra, hozzá-velekre alapított gyanuszkodást, azon körülményt bizon megemlíthetjük, hogy ha az erdélyi alapítványtőkének, az idéztik rendszeres bizottsági munkálatait tanúsítása szerint, már 1843 körül is egy ötdrészre a bécsi bank és különb-féle cizimű állampénztárakba volt letétele-ményezve, hasonló áthelyezéseknek, beolvadásoknak az újabb időbeli összpontosítási ház uralkodása alatt bizonyosan nagyobb mértékben kellett történni. Hogy ily pénzművelet egyfelől a tőkék kivitele által, egy hitelviszonyi tekintetben különben sem erős lábon álló országban, zsbizbástól hat a köziparra; másfelől midőn hazánkban 6%-től kevesen is nagy jövedelem, míg az érintett pénztárak legfeljebb 4%, sokszor kisebb kamatokkal is fizetnek, nyilvános megrövidítése a javadalmazott intézeteknek: nem szükség részletesebben mutogatnunk.

Ennyiből áll, tks megyei bizottságnak, mit az országos és testületi közgyűlések számbavétele nagy kérdésének távolról sem kimerítő megoldására, hanem a megoldás szükségessége és jogosultsága iránti eszmébesztés és némi vázlatos tájékozás végett, a kezünkhez kaphatott adatok nyomán elmondanunk szükséges és lehetséges volt. Alapos részletességgel van e tárgy kidolgozva, az 1841/3-ki országos bizottság közgazdasági osztályának idéztik munkálataiban, s egy a honi történelem s államime terén jeles érdemeket szerzett hazánkfiának az „egyetemes magyar encyclopediában“ „alapítványok Erdélyben“ cím és J. E. aláírás alatt közölt értékesítésében. Az újabb időbeli kezeléssel pedig minden bízottsággal az alkotmányellenes kormány szervei könyveinek és iratainak kell adatokat tartalmazni. Méltóztatassék a tks megyei bizottságnak a felkarolt eszmét a testvér törvényhatóságoknak is figyelmébe és közremunkálására ajánlani, hogy majd ha az esengve várt idő eljövend, midőn a honi alkotmányos jogainak teljes elvezetése visszahelyezve tetteles sikerrel rendezheti ügyeit, ezen közérdekű tárgyat is közös érdekelté, közös figyelem, közös erővel kitisztítás és közös igények nyomatai vigyék illetékes bírósága elé. — Kolozsvárt, június 17-kén, 1861. Id. gr. Bethlen János. Berde Áron. Ocsvai Ferenc.

XII. Közlemény. A Kolozsvártlétező erdélyi nemzeti színház állandósítására tett adakozásokról. (Folytatás.) 510.) Ifj. gr. Haller György 200 ft. urb. pap. 511.) Turóczy Pál 10 ft. 512.) Gr. Haller Lajos 50 ft. 513.) Apor Gyula 10 ft. 514.) Br. Rothenhal 10 ft. 515.) Szilágyi Lajos 5 ft. 516.) Finna István 5 ft. 517.) Berenczei Sándor 200 ft. 518.) Kollát Sándor ügyvéd 100 ft. urb. pap. 519.) Dr. Szabó József 200 ft. urb. pap. 520.) Zaturetzki István 10 ft. 521.) Zaturetzki László 5 ft. 522.) A kolozsvári polgári társalkodó 500 ft. urb. pap. 523.) A kolozsvári városi volt tisztviselői kar 649 ft. 58 kr. (folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

* Az erdélyi törv. királyi tábla alakításáról közlésünk, hiteles értesítés után következőleg kérjük kiegészítettni. Régi állomásaihoz visszahelyeztetek: Gálfalvi Imre ítélőmester. Maurer Károly. Gr. Teleki Miklós, Hilibi Gál János, Baranyai Gergely, Földvári György, Szalanczy József, Gyárfás Elek. B. Bálint József, Konez Lajos bírák. Nagy József és Balogh Mihály k. t. igazgatók.

Ujjonnan nevezetettek ki: Báró Apor Károly elnök: Horváth István és Dózsa Elek ítélőmesterek; Papp Alajos, Borona, Sebestyén Gergely, Fülei István, Kovács István, Orbán, Kabos László rendes — Sztójka, Bodola, Sala Samuel, Vajda László és Sándor János számfeletti k. táblabírák.

* A milanoi „Perseveranza“ azon őszinte és meleg részvételt szólva, melylyel a magyar sajtó Cavour halálának hírét fogadta: a „Pesti Napló“, „Magyarország“ és „Kolozsvári Közlöny“ arról szóló jelentését szívesen közli.

* A „M. O.“ Londonból értesít, hogy Liechtenstein György ott tartózkodó honfiktársunk több aggallal arra fogadott, hogy a magyar országgyűlés beszédek közt legalább tizenöt európai érdeklő lesz. A bírák angolok voltak s maguk jelölték ki tizenhét ily beszédet, mely által hazánk-fia fogadását megnyerte.

* Ugyan e lapban olvassuk, hogy a párisi rendőrség a Franciaországba ideiglenesen átköltözött 5000 angol munkást a magyarországi expedíció magának gyanítván, Dióssi Márton hazánkfiát kérdőre vette. A tévedés természetesen azonnal kiderült.

* A török kormány Pesten consulságot akart alapítani, az orosz és francia pedig két hivatalos levelező által kívánta volna a magyar ügyeket figyelemmel kísérni. Egyik sem engedett meg.

* Kecskemét városa elhatározta, hogy a katonai beszállással terhelendő lakosok számára az illető katonák számához képest, naponként kenyeret, húst és bort fog kiszolgáltatni.

* A budai népszínház megalapítását a budai város előjárósága karolta fel. E végből bizottságnak alakult, mely 6 évi engedélyt, 2000 ftot az első felségelyezésre s évenkénti 1000 ftot rendes subventiót ajánl. Minthogy azonban nyelvünknek ez újabb emelendő temploma csak áldozatkész hazánkfiák közös erején épülhet fel, ezennel részünk-ről is felhívjuk e szent czélra a haza közfegyelmét — s az adakozásokat szerkesztőségünk is örömmel elfogadja.

* Duna-Földváról hallottuk, hogy az adót exequáló lovas katonaság, mely a népet jobban akarja sanyargatni, a rendtől eltérve, lovát az istállóban magára hagyja, s maga pedig kényelmesen befekszik a gazda ágyába. A napokban tehát, meglehet boszúból, vagy hogy kiszoktassák az ágyból a katonát, a vitéz katonának két lovát ellopják, s azóta a katonát ismét az istállóban hál. (P. N.)

* Nyilvános köszönet. Ápril hó 20-án tartott honvédség-egyleti gyűléstünkben elhatározottak a fehéregyházi határon azon földet megvásárlása, melyeken két halom azon hazánkfiak, nevezetesen pedig hazánk szeretett költője Petőfi Sándor hamvait fedezi, kik 1849 július 29-én a csatában elvértek. Felkértek tehát az illető birócsok, u. m. Joanovics Zakhariás, felső-fejérmegyei aljegyző, Jonieza Mária, Toma Lupa és Stájer Michail, hogy sziveskednének részüket kárpótlás mellett átengedni, s megtalálásunkra határozottan és lelkesedéssel válaszolák említett román atyáknak: „hogy ők nem kívánnak semmi váltást részükért s szent kötelességüknek tartják azon kis áldozatot a haza oltárára letenni, s azt annál is inkább, mivel azon halmok alatt igen sok román atyánk fia tetemei nyugosznak, kik magyar testvéreinkkel szeretett hazánkért együtt esztárvá vértetnek el. Alólikt kedves kötelességemnek ismertetem fennemlített román atyáknak hazafias ajándékukért, valamint honvédség-egyletünk, úgy szeretett hazánk nevében is nyílt köszönetet mondani. Fejéregyházán, jun. 17. 1861. Felsőfejérmegye s Udvarhelyszék honvédség-egyletének elnöke, ifj. gr. Haller Ferenc.

* Londonban a British-muzeum ritkaságai között ez intézet öre két példányát keresi ki a hajdan híres Corvinus könyvtárnak. Az egyik „Horatii Flacii opera“ színybőrré irva, 234 lap. A második Cronica Hungarorum, Joan de Thuroz 1448. ez nyomtatvány dráváb színybőrré, goth betűkkel, királyokat s csatákat ábrázoló fametszetekkel.

Csukorgyári hirdetés. A részvényesek között kiosztandó utolsó 5000 forintot névze a kulcs megállapításának akadályai adódván elő: a részvényesek néhány napi türelemre kértnek. A pénz kezeink közt van s a bajok elhárítása után a kiosztás közhírré fog tevődni.

A liquidáló bizottság.

POLITIKAI HIREK.

— Olaszország elismerése Bécsben sehogy se fetszik. A tuileriák ezen legújabb lépését nem akarja ugyan „casus belli“-nek venni az esztrák kormány, de annyi bizonyos, hogy most már végképen megsemmisültnek tartja a zürichi békét, és ezennel „a eszelekvés teljes szabadságát“ tartja fenn magának vagy is: — mihielt csak lehet — kísérletet fog tenni, Olaszországban mindent felforgatni, a mi ottan két év óta történt. Ezen nyilatkozatra az új olasz kabinet azonnal felel, hogy 24,000 ujoncot hi zászló alá és a nép fölfegyverzését a legnagyobb erőlyvel folytatja.

— Diplomatai körökben hiszik, hogy előbb több ugyanazon föltételek alatt, mint Franciaország, Oroszország is elismerendi az olasz királyságot. Metternich herceg a kért szabadsági időt nem nyerte meg; a herceg azonban mindenképen rajta van, hogy Párisból visszahívassék.

— A „Köln. Ztg.“-nak írják Bécsből: Minden arra mutat, hogy a reactio újabb támadásra készül Délolaszországban. Jó ideje már, hogy Ferenc király nevében toborzanak, s nem ma tudtuk meg, hogy a Bourbonok csak kedvező alkalmat várnak Piemont megrohanására. Ez alkalom — úgy hiszik — Cavour halálával bekövetkezett. Hírszerint Ferenc király maga állana élre a fölkelésnek, hogy Napolyt visszahódítsa. Ha sikerül az új olasz miniszteriumnak a fölkelés azonnali elnyomása s ezáltal megbizonyítása annak, hogy nagy halottjának művét folytatni elég bátorsággal bír, akkor rövid idő múlva erős gyökert ver az ország birmában. Franciaország, ha Ricasoli a római eszelekvőnek csatlakozni bizonyítványával kezében a római kérdés befekészését követeli, nem fog késedelmezni többé, nehegy azon gyanút ébresztsze maga iránt, mintha az elűzött uralkodók visszaállítását titokban segíze.

— Stambul, jun. 9. Iskender bey, az utolsó orosz török háborúból ismert török tábornok, kinek halálát legközelebb jelentők, született 1810-ben Salucha nevű faluban Volhyniában, neve tulajdonképpen Ilinsky Antal gróf. 1830-ban az orosz-lengyel seregbe lépett, résztvev a lengyel fölkelésben, később futás által menekülve Portugáliában kapott szolgálatot. Spanyolországba térve át a polgárháború ideje alatt 11 rendjelet érdemelt. Afrikában a francia idegen legióban szolgált, hol ezredes lett. 1848 végén Magyarországra sietett s régi bajtársa Bem parancsnoksága alatt az erdélyi hadjáratban résztvev. 1849-ikben Törökországba menekült s az izlamra tért át, hogy Iskender bey nevére alatti dühös ellensége legyen az oroszoknak, kiket gyűlölt. A boszniai és montenegrói harcokban a török lovas-ság parancsnoka volt.

Ujabb. Milano, jun. 20. A „Perseveranza“ Palermo-ból következő tudósítást közli: A notai járásban a Bourbonisták partra szálltak és Syracuse felé húzódtak, azonban ellenük csapatok küldtek. Az adriai tengerszigeten fekvő Gargano és Sannio-ban megjelent fellázadt nemzetőrök megvertek. A harc közöttük és a csapatok között még folyvást tart. Egyébiránt az ügy állásáról közelebbi tudósítás nem érkezett.

— A lengyel határszélről jun. 19-én. A leendő államtanács alapszabályait tegnap hirdették ki Varsóban. A katonaság a nyilvános térekről visszavonult, a gyűlés megnyílt a színházak szombaton nyílnak meg. — Genuából jun. 17-én írják: Körülbelül 30 francia tiszt érkezett Genuába, hogy a város erősítési műveit tanulmányozzák.

— A francia csapatok kivonulása után a drúzok demonstrációt kísértettek meg, a maroniták ellen. Fud basa ellenük ment s elvágván csapatjokat egymástól, a hegységbe visszaverte. Syriát, mint az olasz Espero írja, olasz hadak szállják meg a szervezés tökéletes bevégezéseig. E had vezére Fanti lenne, s 1000 főnyi francia és 1000 főnyi angol csapat gyámolításában részesülne. — Garibaldi nem-hogy legkevésbé is beteg lett volna, sőt a tengeri fürdőitől teljesen helyreállott.

— Az „Ost. D. Post“ írja: Magyarországon a katonai hatóságok utasítottak, hogy minden, a polgári hatóságok részéről a cs. k. hivatalnokok és szolgák ellen történt föllépést azonnal sürgőseleg jelentse, és ha az eset veszélyes azonnal tettleg elegyedjen bele.

— Eszék, jun. 20. A közegtanács tegnap üléséből követünknek távirati uton meghagyatott, hogy a Magyarországgal való uniót siettesse, s ha eljárásának sikere nem lenne, hagyja el azonnal Zágrábot; hasonló utasítást adtak Vervize, Pozsega város, Pozsega, Szerém, Fiume és Várad megye. Éljenek! Maradjon közöttük az Ur szelleme.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

Gabonaár Kolozsvártt június 20-án 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 5 frt 60 kr. Eleggébúza 4 frt 53 kr. Rozs 3 frt 80 kr. Árpa 2 frt — kr. Zab 1 frt 90 kr. Török-búza 3 frt — kr. Pityóka 1 frt 80 kr. Marhabús 18 kr.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(182) Sz. 939. 1861

Hirdetvény.

Folyó 1861-ik év augusztus 8-ik napján a sz.-ujvári országos fogda irodájában az ezen intézethez az 1862 ik évre a szalmazsákok töltésére szükségeltető 915 mázsa szalma szállítása végett írásos ajánlati tárgyalás fog tartatni. Ezen szállítást kivenni kívánók szabályszerűleg bélyegzett írásos ajánlatokat melyhez a szállítványra esendő összegnek 5 % hánátpénzül melléklendő nyújtsák be a fennkitűzött napig és óráig az alólírt igazgatósághoz; az ajánlatokban az ajánlati mennyiség tisztán, még pedig számmal és betűkkel irandó ki, megjegyzendő mindazonáltal, hogy netán előforduló különbség esetében a betűkkel írt ár fog érvényesnek tekintetni.

A szállításra vonatkozó szorosabb feltételek az alólírt igazgatóság irodájában a szokott hivatalos órák alatt naponta megtekinthetők.

Az országos k. fegyintézet igazgatósága, Szamos-Ujvártt, június 3-án 1861.

NEM HIVATALOS.

(181)

Fogorvosi-hirdetmény.

Alólírt a cs. k. bécsi orvosi és sebészeti egyetem által oklevelezett fogorvos, ajánlja magát mindennemű száj- és fogbetegségnél, a fogaktól vagy bár mely más okokból eredjenek is azok: úgy szinte mesterséges rágóműszerek készítésére aranyból vagy kacsugból, a legújabb angol és amerikai módszerint.

A legszebb angol és amerikai átlátszó-zománcz-fogak nagy készlete képessé teszi őt minden fogszükségletnek a legcélszerűsággal megfelelni, Ezenkívül ő maga a szájjal fogakkal a következők műtétet hajtja végre alig érezhetőleg, ugyint:

1. A foghúzást, a veszélynélküli bódék (narkose) segélyével tudor Weiger bécsi fogorvos után; mely módszerint ez, mint már hivatalosan kimutatva van, 100,000 műtétet egyetlen baleset nélkül végeztet.

2. A fogak kitöltése tiszta aranyal, vagy nemes érczekből készült higanyzattal, mely az orvosi tudományok által megvizsgáltatván, igen célszerűnek találtatott, amerikai fogorvos Norths után. A kitöltése nézve helytelen fogalmaknak elejét veendő, a következők részletezést bátorodom ezennel közzé tenni:

a) hogy ez azon egyetlen eszköz, mely által a helyre állított beteg fogak a testnek megtartatnak, és előbbi egészséges állapotjukban használhatóságukat utonnan visszanyerik;

b) hogy az csak is nemes érczekkel létesítetik, és a mely vegytani műfolyam következtében, kinyújtható, de koránt sem meleg, hanem hideg állapotba hozatván, a beteg fog üregébe, miután ennek jó eredményű gyógyítása eszközöltetett legkisebb fájdalom nélkül helyeztetik: és végre

c) hogy az, rendszerint a száj rossz szagának egyedüli gyökeres orvoslátát képezi.

3. A ferdén álló fogaknak ugyan azon módszerint kiigyezesítését (ifju kornál) külön kérésűletek által.

4. Merőben fájdalommentes kitisztítását a fogaknak az azokat odvasító kártékony fogkőtől; egyszersmind ajánlom az én csalhatatlan fogfájást szüntető szeremet, és nyíltan kimondom abbéli biztosítomást, hogy minden odvasságból eredt fogfájalmat legrovidebb idő alatt meggyógyítok. Végre kiválólag figyelmeztetem a t. cz. közönséget a legújabb amerikai vulkános alzat (basis) készült romolhatlan kacsug-rágóműszereimre, valamint az amerikai horog és kapocs nélküli úgynevezett szeg-fogakra (Sliff-Zähne), megjegyezvén, hogy az előbbiek kitűnő jó ságuk által minden eddigelő ősmert mesterséges rágó-műszereket fölmúlnak, az utóbbiak pedig hiányzó egyes előfogakat több évre tökéletesen kipótolnak.

Ugyazint elvállal alólírt mindennemű használt mesterséges rágó-műszereket illő áron kiigazítás vagy becseréltés végett.

Műhelye vagyon: b.-középutca 458.

Zinz Károly, fogorvos.

(180)

Dunagőzhajózási sorsjegyek

első júliusi húzásra, főnyerő 30,000 forint.

Kapható: Dietrich Samu kereskedésében.

(149)

A t. szülőknél.

Az általam feltalált és gyermek betegségek gyógyításánál nélkülözhetlen, a testre oly káros befolyású gilisztákat bizon elűző és ezen tulajdonai miatt általán kedvelt és már elhírhedt „gilszta chokoládé“ ismertető és használatára vonatkozó utasításokkal együtt, kapható ezen t. bizományosaimnál: Brassóban: Fabik Ede gyógyszer., Gy. Sz. Miklóson: Frölich gyógyszer., Hátszeg: Mátófy Béla gyógyszer., Károlyfejevárt: Benich gyógyszer., Károlyvárt: Sander R. gyógyszer., Csillag: hoz, és a vár-gyógytárban, Kolozsvárott: Schütz Károly, Maros Vásár helyt: Burdais Alaj. gyógyszer., Nagy Enyeden: Bisztritsán Sándor, Szil. Somlyón: Végh Mihály, Ruszka és társa Krézan gyógyszer., Sz. Udvar helyt: Betzási Manó.

Króczér Ágoston, tokaji gyógyszerész.

(178)

Előzött lovak.

Folyó hó 18-ra virradó éjen Korpádrol a mezőn levő akorból elloptak két kanczát: egyik pej, mintegy 20 éves, 15 markos, az első jobb lábszára csikó korában el lévően törve, vastagabb a másiknál, két hátulsó lábára szárcsa, homlokán csillag; a másik kisedd paraszt kancza, homlokán csillag, a hátán két fehér folt. Mindkettőnek idei kis csikója, de ezek nem vitettek el. A becsületes felfedező vagy utbaigazító, illő jutalomra sz. mitva jelentkezék korpádi birtokos Ferenczi Lászlónál, vagy a kolozsvármegyei tisztségénél.

(180)

Ormós és Csapó

újan nyitott

fűszer-, nürnbergi, divat- és dísz-áru kereskedésök

MAROS-VÁSÁRHELYT.

Több éveken keresztül működésünkben első rendű nagykereskedő-házaknál Bécsben mint ügyvezetők, alkalmat nyujtva a fűszer-, nürnbergi, divat- és dísz-áru cikkek körüli ismereteinket annyira tökéletesíteni, miképp hisszük, hogy kereskedésünkben található ilyenmü cikkeknek valódisága felülhaladja minden eddigelő itt e nemben előfordult cikkekkel. s jelenlegi összeköttetésünk a szakmunkba dolgozó gyárakkal képessé teszik, hogy a legjutányosabb árak mellett, árucikkeink valódiságáról jót állhatunk.

Áttekintés végett a kereskedésünkben található keresettebb cikkekről rövid jegyzéket iktatunk ide. Kapható ugyanis abban nagy mennyiségben, különböző minőségben és terjedelmes választékban: a legfinomabb belföldi, angol és francia illatszerek, toilette-szappanyok, haj- és bajusz-kenőcsök; finomul fehérített fürdő-szivacsok, kötő-, varró-, horog-, himző- és gombos-tűk; kéz- és elő-üng-gombok, francia legyezők és virágtartók, selyem és gyapot esernyők; fodrász-, válaszló- és por-hajstűk; fog-, köröm-, fej-, ruha- és zsebbenhordó kefék; mindenféle pipere-asztali (toilette) tükrök, üres és felszerelt női szekrények s egyéb cikkek; t-jétek és agyag török-pipák, szivarszิปák és pipák tájékból, borostyánkőből, fából, agyagtól; valódiság Ehrenhofer-féle török- és badeni meggy- pipa- és szivarszิปa-száraz; mindennemű vadász-lovagló, kocsizó, író és rajz eszközök, nő- és utazó-táskák szivar-, levél- és pénztárczák, utazó, bördöndök, sarkantyúk, lovagló-vesszők, hajtó-, kocsizó- és el-ös orok; kanász- és csikós-kalapok, női-czipők és férfi-csizmák, női és férfi köztyűk; továbbá nagy választéku borotvák, tollkés-ek, kertész-, konyha- és metéllő-kések; ebédli és dessert-készletek; mindennemű kávés és étkezelő, tejmerítő és levestedők; ón és pléh mosdótálak; tüzelőeszközök, madárkalitkák, kávégépek, kávéőrölők; fekete és festett bécsi és angol tálczák; cukor szelenczék, varrópárnák.

Az elősorolt csak általánosságban szóló oly gazdag választéku árucikkeket jegyzékéből könnyen látható, hogy kereskedésünkben a t. cz. vásárlóknak minden kíváncsi kielégíthetők.

Miután tehát ezen jelentésünkkel egyfelől a t. cz. közönség előtt magunkat, mint e városban új egyéneket bemutatni szerenőnk van, ohajtjuk egyszersmind, hogy becs- s rendeléseit is minél számszerűbban teljesíthetni alkalmunk lehessen, mire nézt még megjegyezzük, hogy megrendeléseiket szakmunkba vágó, bármiféle cikkekre vágó tárgyakra elfogadunk és gyors, pontos és jutányos teljesítésre magunkat kötelezzük.

Maros-Vásárhelyt, június havában, 1861.

Ormós és Csapó,
fűszer-, nürnbergi, divat- és dísz-áru kereskedők.

STEIN JÁNOS
könyvtárusnál Kolozsvártt kapható:

A HAZÁNAK BUZGÓ SZERELME

MEGEMESZTE ENGEMET!

EGYHÁZI EMLÉKBESZÉD,

melyet

SZÉKI GRÓF

TELEKI LÁSZLÓ

tiszteletére a kolozsvári ev. ref. egyház által rendezett gyászünnepe-
tartott NAGY PÉTER, helybeli ref. lelkész,
Kolozsvárott, június 2-kán, 1861.

Ára 30 krajczár.

IRMA CSÁRDÁS

zongorára,

szerez és tisztelettel ajánlja gr. Bethlen Irma kisasszonynak Pongrácz Jó-zsef. Ára 60 kr.

Kossuth-induló, zongorára szerzé Müller József, ára 80 kr.

Batthyányi-induló, zongorára szerzé Müller J., ára 40 kr.

Rákóczi-induló, magán és karénekre. Szerdahelyi József szövege után zongora kísérettel alkalmazá Engeszer Mátyás. Ára 1 frt.

Palóczy-émlék, zongorára szerzé Krü-ger H. ára 80 kr.

Széchenyi-induló, zongorára, szerzé Farkas Miska 54 kr.

Klapka-induló, magán és karé-nekre Thali Kálmán szöveke után, zongora kísérettel alkalmazá Bognár Ignác, ára 60 kr.

Erdélyhoni jogtudomány, írta Dó-za Elek jogtudor. Első könyv: Erdélyhoni közigjogtan. Második könyv Magyar magán-jogtan. Harmadik könyv: Magyar pertan.

A három kötet ára 6 frt o. é.

A magyar birodalom alaptörvé-nyei, magába foglalva a Magyar- és Erdélyországra szóló „pragmatica sanctio“-t. Az eredeti deák szöveg mellé vetett magyar fordítással. Közigjog-tani segédkönyvül kiadta Toldy Fe-rencz. Ára 1 frt 20 kr.